

«هارتس چهار»

و ارتباط آن با خارجیان بیکار و دریافت‌کننده کمکهای اجتماعی در آلمان

نگارش وانسا فرانتس

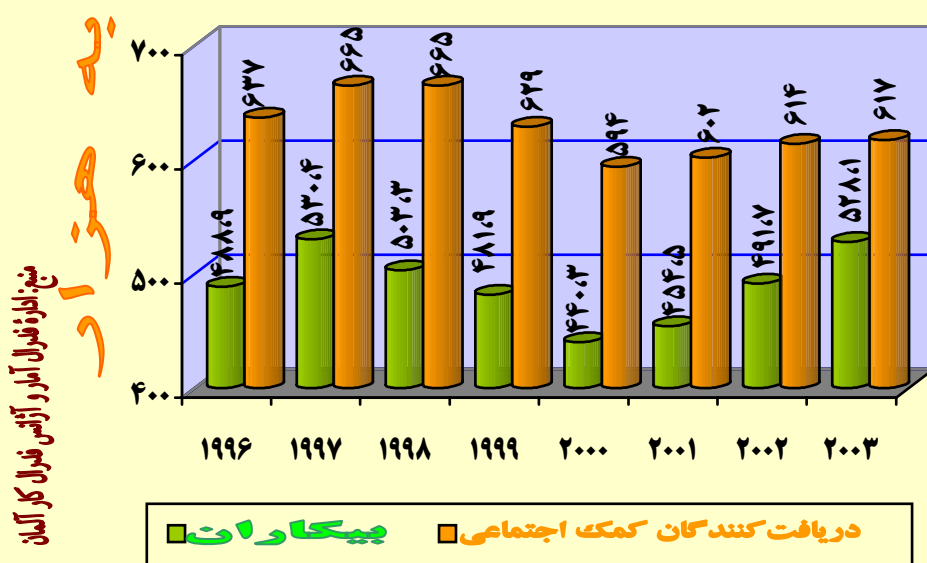
برگردان ناصر ایرانیپور

در ژانویه سال آینده بخش دیگری از «قانون رفرم بازار کار» آلمان به مرحله اجرا در خواهد آمد که به «هارتس چهار» شهرت یافته است. هسته اصلی این بخش از رفرمها یکی نمودن «کمک بیکاری» (Arbeitslosenhilfe) و «مساعدتهای اجتماعی-دولتی» (Sozialhilfe) و تبدیل آن به «پول بیکاری دو» (Arbeitslosengeld II) می‌باشد. اینجا این سوال با زبان ارقام مورد بحث قرار می‌گیرد که تا چه میزان این رفرمها شامل خارجیان مقیم این کشور نیز می‌شود.

در حال حاضر ۴.۳۵۹.۹۳۴ انسان در آلمان از داشتن کار محرومند. ۱.۷۰۵.۲۷۳ از آنها بیکاران طویل‌المدت می‌باشند. «هارتس چهار» در درجه نخست شامل این گروه از بیکاران (بیکاران طویل‌المدت) می‌شود.

تعداد شاغلین خارجی مشمول بیمه اجتماعی از خیلی سالها پیش رو به کاهش دارد. تغییرات ساختاری در عرصه بازار کار بر آنها نیز بی‌تأثیر نبوده است. در سال ۱۹۹۶ ۲،۱۲ میلیون شاغل خارجی در آلمان داشتیم، در حالیکه این تعداد در حال حاضر ۱،۸۶ میلیون نفر می‌باشد. و این، کاهشی ۱۲،۳ درصدی را نشان می‌دهد. شاغلین خارجی مخصوصاً از ازمین رفتن امکان اشتغال و محل کار در صنایع و بخشهای معادن، انرژی، بناسازی و راه‌سازی ضربه دیده‌اند.

خارجیان بیکار و دریافت‌کننده مساعدتهای اجتماعی در آلمان از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۳

۲۲ درصدی را نشان می‌دهد. در حال حاضر ۵۳۸.۱۳۹ خارجی در آلمان بیکار می‌باشند، ۳۷ درصد از آنان زنان می‌باشند. نرخ بیکاری میان خارجیان ۲۰،۱ درصد می‌باشد، درحالیکه این نرخ در کل آلمان ۱۱،۷ درصد می‌باشد.

نرخ بیکاری در میان خارجیان در مناطق مختلف آلمان در انطباق با قدرت اقتصادی این مناطق متفاوت می‌باشد. در غرب

افزایش بیکاری در میان خارجیان

بیکاری در میان خارجیان آلمان - پس از اینکه در سال ۱۹۹۷ به حداکثر خود رسید - در بین سالهای ۱۹۹۷ و ۲۰۰۰ بطور محسوسی کاهش پیدا کرد، اما از سال ۲۰۰۰ به این سو پیوسته در حال افزایش است. افزایش مقطع زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ نرخ

بیش از ۶۰۰ هزار خارجی دریافت‌کننده کمکهای اجتماعی

در انتهای سال ۲۰۰۳ حدوداً ۲،۸ میلیون نفر در آلمان کمکهای اجتماعی-دولتی دریافت نمودند که ۶۱۷ هزار نفر آنها خارجی بوده‌اند. خارجی‌ها با رقم ۸،۴ درصد دریافت‌کننده کمکهای اجتماعی-دولتی نرخ بسیار بالایی به نسبت آلمانی‌های دریافت‌کننده کمکهای اجتماعی-دولتی (۲،۹ درصد) دارند. البته علت اصلی آن این است که در میان خارجی‌ها تعداد کسانی که فاقد دانش و تخصص کاری مناسب هستند بیشتر از آلمانی‌ها می‌باشد و به همین سبب بیکاری دامن آنها را بیشتر می‌گیرد. در این شرایط که در آلمان روز به روز محل کار و اشتغال از بین می‌رود، خیلی مشکل است بتوان جذب بازار کار و دوره‌های کارآموزی شد.

پس از اینکه در سالهای نخست دهه ۹۰ تعداد دریافت‌کنندگان کمکهای اجتماعی-دولتی به دلیل افزایش خیلی زیاد تعداد پناهجویان افزایش جهشی یافت، این تعداد در سال ۱۹۹۴ به دلیل تصویب و اجرای «قانون اعطای کمک به پناهجویان» (که برطبق آن پناهجویان قبل از پذیرش درخواست پناهندگی آنها به جای کمکهای اجتماعی‌ای که معمولاً همه نیازمندان آلمانی و پناهندگان پذیرفته شده دریافت می‌دارند، تنها بر طبق این قانون کمکهای محدودی می‌گیرند) بطور محسوسی کاهش یافت. در فاصله زمانی ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۸ تعداد دریافت‌کنندگان کمکهای اجتماعی-دولتی خارجی تبار پیوسته افزایش یافت، از سال ۱۹۹۹ به این سو این تعداد تغییر خیلی کمی یافته است.

فرزندان و نوجوانان خارجی (تا ۲۱ سالگی) به طور خیلی ویژه‌ای نیازمند و وابسته به کمکهای اجتماعی-دولتی هستند: ۳۸ درصد کل دریافت‌کنندگان اجتماعی-دولتی را این گروه سنی تشکیل می‌دهند. ۳۲ درصد بقیه در گروه سنی ۲۱ الی ۴۰ ساله‌ها و ۲۱ درصد در گروه سنی ۴۰ الی ۶۰ ساله‌ها قرار دارند. ۹ درصد کل خارجیانی که سنی بالای ۶۰ سال دارند از طریق همین کمکهای اجتماعی-دولتی زندگی می‌کنند.

در میان دریافت‌کنندگان کمکهای اجتماعی-دولتی ۱۰ درصد شهروند کشورهای اتحادیه اروپا، ۹ درصد پناهنده، ۱ درصد آوارگان جنگی داخلی (اروپای شرقی) هستند. ۸۰ درصد نیز مابقی خارجی‌ها (از جمله ترکها) هستند.

آلمان ۱۸،۶ درصد واجدین شرایط کار در میان خارجی‌ها بیکار می‌باشند (نرخ بیکاری کل مردم غرب آلمان ۸،۴ درصد می‌باشد)، درحالیکه میزان بیکاران خارجی در شرق آلمان ۳۹،۰ درصد می‌باشد (نرخ بیکاری کل مردم در شرق آلمان ۱۸،۵ درصد است). پایین‌ترین نرخ بیکاری در میان خارجی‌ها در ایالت‌های بادن ورتمبرگ (۱۳،۷ درصد)، بایرن (۱۵،۳ درصد) و هسن (۱۷،۵ درصد) دیده می‌شود.

۶۸ درصد کل خارجی‌ها بیکار در آلمان ۲۵ تا ۴۵ سال سن دارند - یعنی در یک گروه سنی قرار دارند که معمولاً بهترین شانس را در بازار کار برای یافتن شغل دارند). ۲۱ درصد بیکاران در گروه سنی ۴۵ الی ۵۵ ساله‌ها و ۱۱ درصد در گروه سنی ۵۵ الی ۶۵ ساله‌ها دیده می‌شود.

با نگاهی به تابعیت کشوری بیکاران مشخص می‌شود که ۲۰ درصد بیکاران خارجی مقیم آلمان شهروند کشورهای اتحادیه اروپا می‌باشند. در میان این گروه از بیکاران ایتالیایی‌ها با ۴۱ درصد بیشترین تعداد را دارند. رتبه دوم را یونانی‌ها با ۲۲ درصد به خود اختصاص می‌دهند. در میان خارجی‌ها بیکاری که خارج از حوزه اتحادیه اروپا به آلمان آمده‌اند شهروندان ترکیه با ۴۰ درصد بیشترین تعداد بیکاران را تشکیل می‌دهند. ۸ درصد بیکاران نیز یوگسلاوی تبار هستند.

در سپتامبر ۲۰۰۳ ۱۸۴.۰۹۶ خارجی بیکار طویل‌المدت بوده‌اند، به این معنی که آنها بیشتر از یک سال بیکار بوده‌اند. ۳۶ درصد این تعداد را زنان تشکیل می‌دادند. در ژولای ۲۰۰۴ تعداد بیکاران حتی به رقم ۲۰۵.۲۹۹ رسید. این تعداد ۳۸ درصد کل بیکاران را تشکیل می‌داد. میزان بیکاران طویل‌المدت در میان کل بیکاران خارجی بالاتر از میانگین همین گروه در مقیاس کل آلمان (۳۵ درصد) نیست. گروه بیکاران طویل‌المدت از جمله گروههایی است که از ژانویه ۲۰۰۵ مشمول «قانون رفرم بازار کار» معروف به «هارتس چهار» قرار می‌گیرند. هر چند با رفرم کمک‌های پرداختی به بیشتر بیکاران طویل‌المدت کاهش خواهد یافت، اما شرایط مالی گیرندگان کمکهای اجتماعی-دولتی (Sozialhilfeempfänger) تغییر زیادی نخواهد کرد، موقعیت مالی این گروه بخشاً حتی نیز بهتر شد: مشاهده بعضی از موارد معین نشان می‌دهد که دریافت‌کنندگان کمکهای اجتماعی-دولتی سر ماه من‌المجموع مبلغ بیشتری نیز خواهند گرفت. ارائه کمکهای غیرمستقیم نیز بهتر خواهد شد: آن بخش از دریافت‌کنندگان کمکهای اجتماعی-دولتی که واجد شرایط کار می‌باشند در آینده قاعدتاً بیمه بیماری، بازنشستگی و پرستاری در اوقات از کارافتادگی و کهولت نیز می‌شوند.